

ÅRSBERETNING 2015 · ESBJERG KUNSTMUSEUM

Inden for alle museets virkeområder blev 2015 et både meget ambitiøst og fagligt set yderst succesrigt år for Esbjerg Kunstmuseum. Museets profil blev således atter tegnet skarpt op inden for alle virkeområder. På udstillings- og formidlingsområdet levede vi op til vores visioner om at fungere som æstetisk laboratorium for både kunstnere, publikum og os selv. Vi opfyldte vores erklærede mål om at stille os til rådighed som en eksperimenterende platform for den yngre kunst, ligesom vi endnu en gang fik mulighed for at lancere en kunstner af internationalt format for et dansk museumspublikum. Også det æstetiske krydsfelt mellem musik og billedkunst, som museet har været engageret i siden slutningen af 90'erne, blev opdyrket i et tværinstitutionelt udstillings- og performanceprojekt. Og i overensstemmelse med museets særlige profil anvendte vi i to projekter udstillingen som medium til både at fremsætte nye teser som visuelle argumenter og sætte aktuelle problemstillinger på dagsordenen. Vi forholdt os således i 100-året for kvinders valgret til kvindelige kunstners betydning i kunstverdenen og samfundet, ligesom vi gennem lanceringen af en helt nye udstillingsserie fremsatte teser om, hvor nært en kunstners samling er forbundet med hans egen praksis.

Forskningsmæssigt blev 2015 året, hvor vi indledte arbejdet med at opgradere museets kunstfaglige personale til ph.d.-niveau i overensstemmelse med den nye museumslovs skærpede krav til museumsansattes kvalifikationer. Og inden for formidlingsområdet gik vi i front med at udvikle partnerskabsrelationen mellem museet og folkeskolen gennem pilotprojekter. I tilknytning til de enkelte særudstillinger gennemførte vi desuden workshops og inddrog i det hele taget publikum som medskabende i både værktøjlivelser og kunstoplevelser på forskellige måder.

Erhvervsmæssigt blev samlingen efter ansøgninger tilført vægtige donationer, der fornemt komplementerer de hovedpositioner, som kendetegner museets samling.

Det beløb, vi af vores ordinære driftsmidler afsætter til vores kunstfaglige arbejde - udstillinger, forskning, formidling og erhvervelser - voksede yderst tilfredsstillende med mere end 400% i ekstraordinære tilskud og lå dermed langt over det i øvrigt tilfredsstillende normale niveau på 200%. På trods af denne opbakning til museet fra såvel lokale firmaer som dem, der administrerer fonde og kulturministerielle puljer, endte årets resultat alligevel med et mindre underskud, der skyldes en større nedskrivning af museumsbutikkens varelager. At vi ikke nåede frem til det forventede overskud skyldes desuden en række uforudsigelige udgiftsposter vedrørende tidligere års aktiviteter.

Både udstillinger og formidlingsmæssige aktiviteter nød de nationalt dækkende og de lokale mediers store bevågenhed. Det gav os sendetid i æteren og både meget positive anmeldelser og stort anlagte featureartikler om de involverede kunstnere og museet. Og således kom Esbjerg Kunstmuseum og samtidskunsten atter ud i alle kroge af landet.

UDSTILLINGER

Årets første udstilling lancerede den danskfødte, i Tyskland bosiddende, Sofie Bird Møllers virke bredt for et dansk museumspublikum i hendes første separatudstilling på et museum. Her kunne man opleve, hvordan hendes udtryk spænder vidt fra det helt lille til det helt store format inden for så forskellige medier som maleri, collage, film, fotografi, performance, installation og tegning. I hendes overmalinger af reklamefotografier anvender hun sin egen krop som pensel. Subtlt er kroppen således på en gang fraværende og stærkt nærværende - og netop denne kropslighed gennemsyrrer alle hendes værker, herunder også de nærmest surrelle retoucher af gamle grafiske stik og hendes sammenklipninger af bl.a.

forskellige versioner af filmen *Den usynlige mand*, hvor behandskede hænder og hatte svæver rundt i billedrummet tilsyneladende uafhængigt af kropslig tilstedeværelse. Hele udstillingen blev samlet som en installation under en gennemgående gigantisk baldakin - et nyt værk, skabt af sammensyede bukser i kunstnerens egen størrelse.

Samtidig rettede vi i udstillingen *Resonans* fokus på det inciterende æstetiske krydsfelt mellem musik og billedkunst, som museet har opdyrket og forsket i siden slutningen af 90'erne. I samarbejde med Esbjerg Ensemble og komponisten Hans Peter Stubbe Teglbjærg skabte vi et integreret udstillings- og musikalsk performanceprojekt, hvor udvalgte værker fra museets samling blev tonesat af komponisten til en elektronisk lydcollage, der over hele udstillingsperioden udviklede sig gennem musikalske performances af solister fra Esbjerg Ensemble. Publikum bevægede sig efter musikeren fra værk til værk, som via denne særlige musikalske fortolkning voksede og ændrede betydning for øjnene af dem. Det hele kulminerede ved udstillingens afslutning i en totaloplevelse, et Gesamtkunstwerk, hvor musikerne gennemførte en samlet opførelse blandt værkerne.

Fra Grundlovsdag og året ud deltog vi i de jyske kunstmuseers markering af 100-året for danske kvinders valgret. Vi markerede alle udstillede værker af kvindelige kunstnere med et særligt 'logo', og på selve dagen åbnede vi to udstillinger med deltagelse af i alt fem kvindelige kunstnere. Den aktuelle debat om kvindelige kunstneres underrepræsentation i danske museumssamlinger kommenterede vi med udstillingen *Kvartet*, hvor vi bragte fire markante kvindelige kunstnere sammen for første gang, Anita Jørgensen, Nina Saunders, Ruth Campau og Ann Lislegaard. Hver især er de repræsenteret i vores samling med vægtige værker i stort format. Dem præsenterede vi sammen med nye værker, som kunstnerne selv havde valgt til projektet. Eksempelvis kunne man i Ruth Campaus bemalede og opsplittede spejlværk *Mirage* se en splintret afspejling af både Anita Jørgensens *Arkiv for skrøbelighed* og Nina Saunders' sindbillede på et psykisk landskab, stoleskulpturen *Delicate Landscape*. På trods af de fire kunstneres ellers meget forskellige udtryk opstod der i denne specifikke sammenstilling af værker således helt nye, interessante dimensioner i et samlet felt, der i yderste forstand undersøger vores væren i verden.

Samtidig udfordrede Astrid Kruse Jensen sin hidtidige praksis i museets rum for eksperimenterende kunst. I sit projekt *Out of Focus* satte hun sine fotografiske arbejder i scene på en radikalt ny måde. Med sine naturbilleder, som er optaget med polaroid-kamera og på gamle polaroider, skabte hun en diffus og drømmeagtig stemning, der i udstillingen blev forstærket gennem den måde, fotografierne blev præsenteret på. Som noget ganske nyt valgte hun at projicere sine fotos op på lange, smalle, flørlette og transparente tekstilbaner, der ophængt i cirkelformationer bag hinanden omskabte hele salen til et poetisk, landskabeligt univers, som publikum ikke kunne undgå at blive en del af. Fotografierne blev med dette særlige rumlige greb projiceret gennem flere lag stof, og således blev grænsen mellem værk, rum og betragter opløst i denne udstilling, der på en overvældende og forførende måde appellerede direkte til vores sansesapparat.

Året sluttede med lanceringen af en helt ny udstillingsserie, hvor vi sætter fokus på kunstnerens blik og undersøger, hvor nær forbindelsen er mellem en kunstners samling og udøvende praksis, og hvordan kunstnerens blik adskiller sig fra kunsthistorikerens. Vi bad Claus Carstensen indlede serien og præsentere værker og genstande fra sin omfattende samling side om side med såvel arbejder fra hans egen hånd som værker fra museets samling. Hans samling spænder vidt, fra malerier og fotografier over kitsch og mere eller mindre indforståede udvekslinger mellem kunstnerkolleger og ham selv til memorabilia med helt personlige historier. Inddelt efter Carstensens helt personlige principper bestod udstillingen af 13 tema-installationer på skiftevis hvide, gule og sorte baggrunde, der skabte et vekslende rumligt flow gennem salene. På den måde var det også Carstensens egne signaturfarver, der skanderede udstillingen, og sammen med hans gestisk opmalede mønstre på nogle af væggene gav det den samlede udstilling

værkkarakter.

Traditionen tro blev den årligt tilbagevendende *Håbeperiode* atter indviet på de dødes dag den 2. november med endnu en finurlig præsentation af Eric Andersens Pandorabilleder, *Il piatto della speranza*. I anledning af 100-året for kvinders valget opfordrede han under titlen *100* publikum til at folde og fylde forventningsbokse i store og små formater, mens de efterhånden velkendte *Håbesteder* atter befandt sig i den virtuelle verden - på Face Book.

Alle årets udstillinger og projekter var planlagt, arrangeret og produceret af Esbjerg Kunstmuseum i nært samarbejde med de involverede kunstnere.

FORSKNING OG FORMIDLING

I 2015 indledte vi arbejdet med at opgradere museumsinspektør Christiane Finsen til ph.d. niveau i overensstemmelse med den nye museumslovs krav til museumsansatte. Med støtte fra Kulturstyrelsen til frikøb indledte hun sit forskningsprojekt *Mellem institution og livspraksis - en gentænkning af museet som mulig katalysator for integrationen af kunst og virkelighed*.

Både Christiane Finsen og undertegnede leverede indlæg til Dansk Kunsthistorikerforenings konference om samtidskunst, *Terræn*, hvor Finsen talte om sit forskningsprojekt og undertegnede om museets omfattende projekt *Kunst i kontekst*, der blev afsluttet i 2014. Begge indlæg blev omskrevet til artikler, der publiceres af Dansk Kunsthistorikerforening i deres online-tidsskrift *Quadratura* i 2016. Desuden forfattede vi i fællesskab en længere forskningsbaseret artikel om det kunstneriske blik til en omfattende bog om hele Claus Carstensens samling, der ligeledes udkommer i 2016.

På det uddannelsesmæssige område etablerede vi to partnerskabsaftaler. Med baggrund i skolereformen og ideen om den åbne skole udviklede vi sammen med Cosmoskolen, Boldesager, et innovationsprojekt, hvor elever i 2. klasse skabte undervisningsmaterialer, der med afsæt i kunsten og museet retter sig mod indskolingsklasser i grundskolen. Vi indledte desuden et nyt samarbejde med pædagoguddannelsen på UC Syd under deres uddannelsesmodul *Kunstneriske og musiske udtryksformer*, hvor de studerende ikke alene fik øget deres viden om billedkunst, men også oplevede, at de selv udviklede sig personligt gennem kunsten på en måde, som de kan anvende i deres kommende arbejde med børn og unge. Tranzart blev bl.a. inddraget som metode, som vi - siden den blev udviklet i samarbejde med Syddansk Musikkonservatorium i 2000 - bestandig har arbejdet videre med og forsket i.

De helt små museumsgæster blev inviteret indenfor til stimulerende oplevelser i museets særudstillinger og fik både rundvisninger og nyudviklede materialer med eksperimenter, som daginstitutioner kunne gennemføre med børnene både i museets udstillingssale og hjemme i institutionen. Vi udviklede kufferter, der var indrettet til samtaler med daginstitutionsbørn om udvalgte hovedværker i udstillingen af samlingen, ligesom der blev arrangeret særlige workshops for samme målgruppe, herunder en engleworkshop, der bragte de små gæster rundt på museet og strakte sig over det meste af december måned. Sommerbilledskolen blev også i 2015 hurtigt fyldt op. Her kunne børn fra 8 til 12 år under kyndig vejledning udvikle deres kreative potentiale med afsæt i sommerens aktuelle særudstillinger.

Til hver særudstilling blev der udarbejdet utraditionelle introduktioner og formidlingstiltag, som matchede udstillingens helt særlige karakter og involverede publikum meget direkte som medskabende. Eksempelvis kunne man mime Sofie Bird Møllers arbejdspraksis ved at kombinere forskellige former for gestik og kropssprog med pressefotos fra verdens brændpunkter. Via kopier på transparenter kunne man således eksperimentere med at dobbelttekstone eller integrere de udklip af forskellige gestikker, som kunstneren selv bruger i sine værker, med aktuelle fotos fra nyhedsstrømmen. Og i forbindelse med

udstillingen *Kvartet* havde man bl.a. mulighed for at fylde sit eget arkiv for skrøbelighed med reference til Anita Jørgensens udstillede værk med samme titel.

Endelig blev der atter udarbejdet inspirationsmaterialer, som blev udsendt til alle lærerne i museets lærernetværk.

ARRANGEMENTER

Som en væsentlig del af udstillingsprojektet *Resonans* inviterede vi i samarbejde med Esbjerg Ensemble og komponisten Hans Peter Stubbe Teglbjærg til en række fyraftenskoncerter i udstillingssalen med skiftende solister fra ensemblet. Hele dette unikke udstillings-, koncert- og performanceprojekt kulminerede som nævnt i en afslutningskoncert, hvor alle solisterne deltog. Inden for samme æstetiske krydsfelt mellem musik og billedkunst bød vi i samarbejde med Sydvestjysk Musikkonservatorium op til Kviumdans og Lommelygtefuga - et Tranzart-arrangement, hvor man ved at give musikalsk udtryk for sine oplevelser med billedkunst kunne få et nyt blik på kunstværker i samlingen, som man troede, man kendte.

Sammen med Kulturskolens BGK (Billedkunstnerisk Grundkursus) var museet vært for kulturskolernes talenttræf for alle landets BGK'er. Her kunne eleverne bl.a. deltage i en masterclass med Sofie Bird Møller, der var udstillingsaktuel på museet. Den afsluttende konference bidrog museets inspektør Birgitte Ørom til med et indlæg om unges forhold til billedkunst.

Museets skiftende særudstillinger dannede udgangspunkt for workshops, der blev udviklet som særligt tilbud til børn i *vinterferien*, *påsken*, *efterårsferien* og *julen* og til skoleklasser i løbet af året. Eksempelvis kunne de i forbindelse med Sofie Bird Møllers soloudstilling lave deres egne modifikationer med udgangspunkt i værkdialoger, mens de under udstillingen *Bastard* lade sig inspirere af Carstensens gestiske vægmaleri med mønsterruller og integrere deres egne mønstre i billeder med indsamlede personlige genstande.

I samarbejde med Folkeuniversitetet blev der inviteret til *foredrag* med kunstnere og kunsthistorikere om aktuelle emner. På *Kulturnatten* bød vi på åbning af udstillingen *Bastard*. Og i lighed med tidligere deltog vi også i 2015 i *Esbjerg Festuge*, *Dansk Naturvidenskabsfestival* og *Forskningens Døgn* med helt nye tiltag, udviklet specielt til disse begivenheder. Endelig leverede museet igen de perfekte rammer for den legendariske *Jule-kunst-kaos-messe*.

Som sædvanlig skulle man være hurtigt ude for at sikre sig en plads til museets eftertragtede *ferniseringsmiddage*, hvor Restaurant Kunstpavillonen oversætter billedkunsten til gastronomi og kreerer retter, der raffineret og humoristisk matcher de aktuelle udstillinger.

ERHVERVELSER OG STØTTE

Efter ansøgning blev samlingen forøget med 18 værker. Med støtte fra både Kulturstyrelsen og Augustinusfonden kunne vi indlemme Skeel & Skribers 'vandtempel' *Dråber der falder i vand* i samlingen. Installationen blev skabt til kunstnerduos omfattende udstillingsprojekt *Interferens* på Esbjerg Kunstmuseum i 2005, som de udviklede i samarbejde med Niels Bohr Institutet. I 11 gigantiske vægprojektioner kan man følge, hvordan en dråbe skaber forskellige interfererende mønstre i vand. Rytmske og organiske som vores vejrtrækning og hjerteslag går de hver især direkte i kroppen på os; og den meditative stemning, der opstår, giver rummet karakter af et vandtempel. Installationen er således ikke alene et relevant supplement til den konstruktivistiske retning, der er selve ryggraden i museets samling. Den er samtidig på fornemste vis et resultat af museets særlige engagement i kunstnerisk grundforskning

inden for krydsfeltet mellem naturvidenskab og billedkunst.

Generøst finansieret af Ny Carlsbergfondet kunne vi fra *Sofie Bird Møllers* soloudstilling erhverve hendes collageserie *Magt*, hvor hun undersøger, hvordan politikere kommunikerer og repræsenterer deres magtfulde positioner gennem gestik og kropssprog. Udklippede gestikuleringer, foretaget af betydningsfulde politikere, overlapper collagernes reportageagtige pressefotos, der viser situationer, hvor aktivister kæmper for deres ret og frihed. Værket styrker museets konceptuelle retning og er desuden et relevant bidrag til samlingen af værker, der perspektiverer politiske problemstillinger. Det samme gælder Morten Strædes installation, *MacMax*, som Ny Carlsbergfondet samtidig donerede til museet. Titlen refererer til MacNamara, der var udenrigsminister i USA under Vietnamkrigen, og Maximilien Robespierre, som var leder under terrorregimet efter den franske revolution. Disse to personers ansigter blendes i en lyskasse, og denne kombination af fortid og nutid spejles i skulpturens absurde møde mellem et rokokobord og et superellipsebord. Således er *MacMax* tillige et fornemt supplement til bl.a. museets samling af Nina Saunders' paradoksale hybridskulpturer med underliggende samfundskritik.

Fra Statens Kunstfond modtog vi to fotografiske serier af Per Bak Jensen, der hver især komplementerer de værker, samlingen i forvejen rummer af kunstneren. Serien *Havebilleder* med fotos af individuelle æbler i forskellige stadier af forrådnelse bidrager samtidig til de værker, der udhævet af deres hverdagsagtige kontekst får eksistentiel symbolsk betydning, herunder bl.a. Christian Lemmerz' memento mori i det helt store format: *Blodspejl* (1994). I modsætning til disse klassiske stringente kompositioner af Bak Jensen mister man nærmest fodfæstet foran hans serie *Tildragelser*, der ikke alene komplementerer museets øvrige serier af kunstneren, men samtidig er et meningsfuldt bidrag til Esbjerg Kunstmuseums værker af en destabiliseret verden som Ann Lislegaards fotografiske serie *Nothing but space* (1997) og Kirstine Roepstorffs garninstallation *My world does not exist* (2001/2004). Samtidig modtog vi Peter Holst Henckels serie af malerier *Map I-III* - absurde og humoristiske kort, hvor lande, floder, øer og byer har navne som Killer Kanalen, Schmerzen Reich og Nidkær. I Peter Holst Henckels kortlægning af verden, mappes den som en form for indre eller mentale landskaber. Og således supplerer og opdaterer hans malerier samlingens surreelle og konceptuelle linie.

Foruden denne støtte til erhvervelser modtog vi ekstrabevillinger til årets udstillinger, formidlingsprojekter og forskningsarbejde. Både *Sofie Bird Møllers* soloudstilling, udstillingerne *Kvartet*, *Out of focus* og *Bastard* modtog således tilskud fra Statens Kunstfonds projektstøtteudvalg. *Bastard* modtog desuden tilsagn om støtte fra en række fonde bl.a. til bogudgivelsen om Carstensens samling, hvoraf kun en del af støtten fra 15. Juni Fonden blev anvendt i 2015.

Fra Kulturstyrelsen modtog vi støtte til kunstnernes udstillingsvederlag og til forskningsfrikøb af Christiane Finsen. Endelig bidrog Esbjerg Kommune med en bevilling til projektudvikling af ny museumstype.

Sidst, men ikke mindst nød museet stor opbakning fra alle sider, da det bl.a. takket være medlemmer af Esbjerg Kunstforening lykkedes at indsamle over 100 donationer à 200 kr, som betyder, at museet vil få refunderet en stor del af den moms, vi har betalt for 2015. Det endelige beløb vil først kunne opgøres, efter at ansøgningerne er behandlet af SKAT til sommer, da der er tale om en pulje, som skal fordeles mellem alle berettigede ansøgere.

ØKONOMI

Esbjerg Kunstmuseum er en selvejende institution, der drives af Esbjerg Kunstforening. Omsætningen var i 2015 på 7,9 mio. kr. Esbjerg Kommune betaler langt hovedparten af driften med et beløb, der udløser maksimalt statstilskud. De resterende beløb er støtte fra Kulturstyrelsen og Statens Kunstfond, fra fonde og

sponsorer og fra medlemmer af Esbjerg Kunstforening. Uden denne ekstraordinære støtte og uden medlemmernes bidrag ville det ikke være muligt at opretholde museets høje aktivitetsniveau endside bevare positionen som et af landets toneangivende museer for moderne kunst og samtidskunst.

Inge Merete Kjeldgaard
Museumsdirektør

BESTYRELSESMEDLEMMER 2015

Formand: Overlærer Jørgen Broch

Næstformand: Overlærer Ole Troelsen

Kasserer: Advokat Peter Schmitz

Direktør Palle Rosendahl

Lods Leif Kronberg Christensen

Landinspektør Søren Nordby

Landmåler Jens Erik Bundgaard

Skoleinspektør Carsten C. F. Møller

PERSONALE 2015

Museumsdirektør Inge Merete Kjeldgaard

Museumsinspektør Christiane M. Finsen

Museumsinspektør Birgitte Ørom

Forvalter Lean Pedersen

Kunsthaglig medarbejder Cecilie Lykkegaard Nielsen

Projektmedarbejder Diana Boholm

Museumsassistent Christa Guldbrandt

Kustode Anette Lykke-Kjeldsen

Kustode Birgit Kløverpris

Kustode Lis Madsen

Kustode Kirsten Hørlyck

Kustode Käthe Hansen

Kustode Sanne Andersen Hansen

Rengøringsassistent Estrid Rasmussen

Rengøringsassistent Margrethe Buch